

L'espai compartit sota guió

Published by [Roser Mendoza](#) [1] on 29/07/2026 - 16:30

La recent jubilació de l'antropòleg Manuel Delgado convida a rellegir una trajectòria intel·lectual que ha marcat profundament els debats sobre ciutat, espai públic i vida urbana. Més que repassar una obra extensa i influent, potser val la pena recuperar una de les preguntes que la travessa: fins a quin punt l'espai públic és un espai compartit i fins a quin punt és també una forma d'organitzar, interpretar i governar la convivència?

L'espai compartit sota guió

Durant anys, parlar d'espai públic gairebé equivalia a parlar d'una promesa democràtica. Places recuperades, centres històrics rehabilitats, carrers pacífics, programacions culturals obertes, equipaments de proximitat. Arquitectura, urbanisme i cultura apareixien alineats sota una mateixa idea: produir convivència. La transformació física de la ciutat es presentava també com una transformació cívica. Dissenyar espais semblava també una manera de produir comunitat.

En aquest context, el text que l'antropòleg Manuel Delgado publicava el 2012, "Algunas notas sobre el espacio público", introduïa una esquadra dins aquest consens. Delgado qüestionava que l'"espai públic" fos una categoria neutra o universalment emancipadora. Recordava que sota aquesta expressió convivia idees diferents: l'espai de titularitat pública, l'espai accessible i compartit, i també una determinada idealització moral de la convivència urbana. El problema apareixia quan aquestes dimensions es fusionaven fins convertir una idea política abstracta en un model concret de ciutat i de comportament urbà.

La seva crítica anava més enllà de l'arquitectura. El que posava en dubte era un procés més ampli: la producció d'espais llegibles, previsibles i fàcilment governables. Delgado diferenciava entre construir espai públic i "arquitecturitzar-lo". La distinció és important perquè no qüestiona només les intervencions urbanes, sinó el fet que aquestes incorporin instruccions implícites sobre com habitar, circular, reunir-se o simplement estar. No es tracta únicament de dissenyar un espai. Es tracta també de definir quins usos hi encaixen, quines intensitats es consideren acceptables i quines formes de presència passen gradualment a percebre's com a inadequades o fora de lloc.

Resulta significatiu que aquest debat reaparegui precisament en el marc de [Barcelona Capital Mundial de l'Arquitectura 2026](#). La celebració situa al centre la capacitat de l'arquitectura per transformar la ciutat i millorar la vida urbana. I és evident que una part important de les transformacions urbanes de les darreres dècades han produït espais més accessibles, més habitables i ambientalment més sostenibles. El problema és que aquesta mateixa evolució també ha anat consolidant una determinada idea d'ordre urbà.

Avui les ciutats gestionen simultàniament saturació turística, pressió immobiliària, desigualtats territorials, demandes de seguretat, emergència climàtica i conflictes intensos sobre els usos quotidians de l'espai. En aquest context, la governança urbana tendeix a prioritzar espais compatibles, regulables i capaços de minimitzar friccions permanents. Les regulacions acústiques, la vigilància preventiva, les limitacions de permanència, el disseny antiestada o la programació gairebé contínua de l'espai compartit no apareixen només com a mecanismes de control explícit. Sovint es presenten també com a eines de convivència, accessibilitat o qualitat urbana.

I, en part, ho són.

Molts municipis operen dins equilibris extraordinaris difícils: sostenir activitat cultural, respondre a demandes veïnals contradictòries, reduir conflictes intensos, evitar degradacions percebudes i gestionar usos urbans cada vegada més densos. Alguns d'aquests conflictes responen també a tensions materials reals sobre descans, densitat urbana o convivència quotidiana. La qüestió no és oposar espais vius a espais regulats. Tota política urbana produeix condicions, jerarquies i límits.

Però precisament aquí emergeix la dimensió política més profunda del debat. Perquè el conflicte no afecta només què es pot fer a l'espai públic, sinó també qui pot ocupar-lo sense justificació constant.

No totes les formes de permanència urbana són llegides de la mateixa manera.

La ciutat contemporània sembla tolerar millor les presències temporals, orientades i funcionalment recognoscibles que no les permanències indefinides. Accepta més fàcilment activitats visibles, programades i funcionalment recognoscibles que formes d'estar difícils de classificar. Un festival, una activitat esportiva o una intervenció cultural disposen d'un marc de legitimitat clar. Altres formes de permanència més ambigües, com ara joves passant hores sense consumir, grups migrantitzats ocupant places, persones sense una activitat identificable o usos informals sense finalitat explícita, entren amb més facilitat sota sospita o pressió reguladora. I la manera com es distribueix aquesta legitimitat rarament és neutral.

Aquí la qüestió ja no és només urbanística. És també una qüestió sobre normalitat urbana.

Determinades formes de presència encaixen amb naturalitat dins la imatge esperada de convivència urbana. D'altres han de justificar constantment la seva permanència, contextualitzar-se o adaptar-se per resultar compatibles amb l'espai compartit. I és precisament en aquest punt on moltes polítiques culturals participen, sovint involuntàriament, en processos de selecció urbana.

No només a través de grans operacions urbanístiques o esdeveniments de ciutat. També mitjançant festivals de barri, programacions de plaça, processos participatius o activacions comunitàries. La cultura apareix sovint com una eina de producció de clima urbà: introdueix usos considerats positius, genera permanències legitimades, atrau determinats públics i contribueix a establir certes formes de convivència.

La programació cultural de l'espai públic no és, en si mateixa, el problema. El problema apareix quan la programació es converteix progressivament en l'única forma plenament legítima d'ocupació urbana. Perquè cada activació cultural també produeix una determinada definició implícita de normalitat urbana. Defineix ritmes d'ús, intensitats acceptables i comportaments compatibles amb l'espai imaginat. Mentrestant, altres usos més incerts o menys fàcilment interpretables tendeixen a desplaçar-se, invisibilitzar-se o convertir-se ràpidament en objecte d'intervenció.

Aquí el text de Delgado continua sent especialment punyent. Sobretot perquè obliga a preguntar-se fins a quin punt les ciutats contemporànies encara saben allotjar allò que no arriba completament ordenat o traduït immediatament en funcionalitat. No només el conflicte visible, sinó també les formes d'existència urbana que no

produeixen una funcionalitat visible o socialment recognoscible.

Potser el repte ja no és decidir si la cultura transforma l'espai públic. Això ja ho sabem. La qüestió és una altra: quina capacitat de tolerància mantenen encara les ciutats contemporànies davant formes de presència que no aporten immediatament una funcionalitat visible per poder continuar existint dins la ciutat compartida.

Referència

Delgado, M. (2012, juny 13). *Algunas notas sobre el espacio público*. El cor de les aparences.

[Text complet](#) [2]

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: governança cultural

Tags: pensament cultural

Tags: estudis socials de la cultura

Tags: participació cultural

Tags: desenvolupament territorial

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2026/07/espai-compartit>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/mendozahr>

[2] <http://manueldelgadoruiz.blogspot.com/2012/06/algunas-notas-sobre-el-espacio-publico.html>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/10584>